

Onderhoudsploeg houten weidemolentjes Polder Westzaan actief vanaf 2013

*Onze onderhoudsploeg werkt aan een houten (Rem)molentje
(foto: Dirk de Vries)*

door Rob Koeman (Werkgroep Polder Westzaan)

Begin 2013 heeft Staatsbosbeheer (SBB) ons - de Werkgroep Polder Westzaan - gevraagd of wij mogelijkheden zagen om, vanuit de Vogelbeschermingswacht "Zaanstreek", een onderhoudsploeg op te richten voor haar houten weidemolentjes in de Polder Westzaan.

Nadat wij deze onderhoudsploeg hadden geformeerd, hebben wij contact gezocht met een aantal mensen dat zich al enige tijd in het Wormer- en Jisperveld bezig houdt met het onderhouden van dergelijke molentjes. In de eerste maanden van 2013 hebben wij met onze collega's uit Wormer informatie uitgewisseld over het onderhoud aan de (Rem)molentjes. Vragen werden gesteld en beantwoord over hoe zij het onderhoud uitvoeren en waar daarbij op gelet wordt. Wij waren er namelijk niet op uit om het wiel opnieuw te gaan uitvinden.

Later in het jaar zijn wij nog een keer in Wormer langs geweest om met de mensen daar in de praktijk het één en

ander te bekijken, vooral waar zij bij het molenonderhoud tegenaan lopen en hoe zij dat oplossen.

Genoemde contacten hebben geresulteerd in een goede samenwerking met onze collega's uit het Wormer- en Jisperveld, die wij bedanken voor hun ondersteuning.

De onderhoudsploeg

Onze onderhoudsploeg bestaat momenteel uit een vijftal personen, te weten Bauke Homma, Wim de Wever, Tom Swart, Nico van Veen en mijzelf.

Praktisch gezien is het handig om de jaarlijkse onderhoudswerkzaamheden aan een molentje te laten uitvoeren door drie mensen tegelijk; we kunnen hierbij, gelet op de bezetting van onze ploeg, dus rouleren. Voor de grotere onderhoudsklussen, die we één keer per drie jaar willen doen, zijn meerdere werkgroepleden nodig.

De werkzaamheden kunnen soms niet het gehele jaar

plaatsvinden. Immers gedurende het broedseizoen is er maar beperkt onderhoud mogelijk. We zullen nagaan bij welke molen(s) het onderhoudswerk eventueel wel kan plaatsvinden zonder kans op verstoring van de aanwezige broedvogels.

Het onderhoudsplan

Om de in totaal zes molentjes in de Polder Westzaan goed te kunnen onderhouden, was het gewenst een structureel onderhoudsschema op te stellen voor de langere termijn. We zijn begonnen iedere molen een nummer - met daarbij de gebiedsaanduiding - te geven. Daarna hebben we een checklist voor elke molen gemaakt met daarop de jaarlijks te controleren en uit te voeren onderhoudswerkzaamheden. In het eerste jaar hebben we voor alle molentjes, al naar gelang hun huidige staat van onderhoud, een (langjarig) onderhoudsplan opgesteld. De inspectierapporten leggen we digitaal vast, zodat we van ieder molentje een onderhoudshistorie opbouwen.

De jaarlijkse inspectiepunten zijn onder meer:

- het controleren van de windvaan en de stormbeveiliging;
- het controleren en smeren van de draaipunten van de windvaan;
- het controleren van het houtwerk van de staart;
- het nakijken van de conditie van het houtwerk van het bovenhuis;
- het nakijken van de conditie van het onderhuis;
- het controleren van de kamwielen;
- het controleren en smeren van het lager van de molenas, de kammen en dollen en de molenspil;
- het controleren van de wieken en roeden;
- het uitbaggeren van de molenput, het openhalen van de greppels, het maaien van het riet rondom de molen;
- en tot slot het uitvoeren van een algehele controle op de werking van de molen.

Eén keer per drie jaar komen daar nog de volgende periodieke werkzaamheden bij:

- het controleren en, indien nodig, vervangen van de reactieveer;
- het schilderen van de gehele molen;
- het controleren en, waar nodig, repareren van de eventuele hekwerken rondom de molen;
- het controleren en eventueel repareren van het krooshek voor de molenput;
- het controleren van de kleppen en uitstroomkokers.

Door te werken aan alle genoemde aandachts- en controlepunten is een lang leven en een goed functioneren van de molentjes verzekerd.

De uitgevoerde klussen

In februari 2013, toen er een dikke laag sneeuw lag, ontvingen we een mailtje van één van onze leden, die woonachtig is in de wijk Westerkoog. Hij had vernomen van onze nieuwe onderhoudsploeg en verzocht ons eens te gaan kijken bij een molentje in het Westzijderveld dat volgens hem door vandalisme gedeeltelijk was vernield.

Bij ons bezoek aan bedoeld molentje was meteen duidelijk dat dit inderdaad zwaar gehavend was. Zo was van de wieken het latwerk met grof geweld verwijderd, was de staartbalk afgebroken en was het ijzerwerk van het scharnier geheel verbogen. Bovendien was het inspectieluik uit het bovenhuis verdwenen. Van de afgebroken en verwijderde spullen was helaas niets terug te vinden. Een trieste gewaarwording! Wij hadden ons onze eerste onderhoudsklus toch iets anders voorgesteld. Nu stonden we in de sneeuw en vrieskou het molentje te demonteren voor reparatie. Die grote herstelklus is samen met molenbedrijf Bus uitgevoerd. Verder werden in 2013 alle zes molentjes in de Polder Westzaan en één molentje in het Oostzanerveld (verzoek van de gelijknamige werkgroep) onderworpen aan de jaarlijkse inspectie en smeerbeurt. Aan twee van bedoelde zes molentjes werd tevens grootonderhoud gepleegd.

Dank

Door onze molenonderhoudsploeg is dus in 2013 veel werk verzet en een goede aanzet gegeven om de houten (Rem) molentjes in de Polder Westzaan voor lange tijd te behouden en hun werk te laten doen. SBB is daar zeer verheugd over.

Dank derhalve aan de gehele ploeg! 🙏

Het door vandalisme deels vernielde molentje in het Westzijderveld (foto: Rob Koeman)

